

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V X Y Z

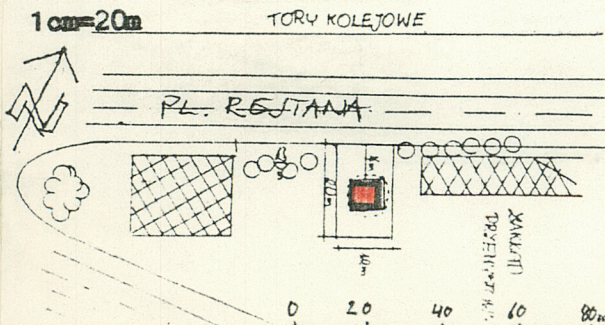
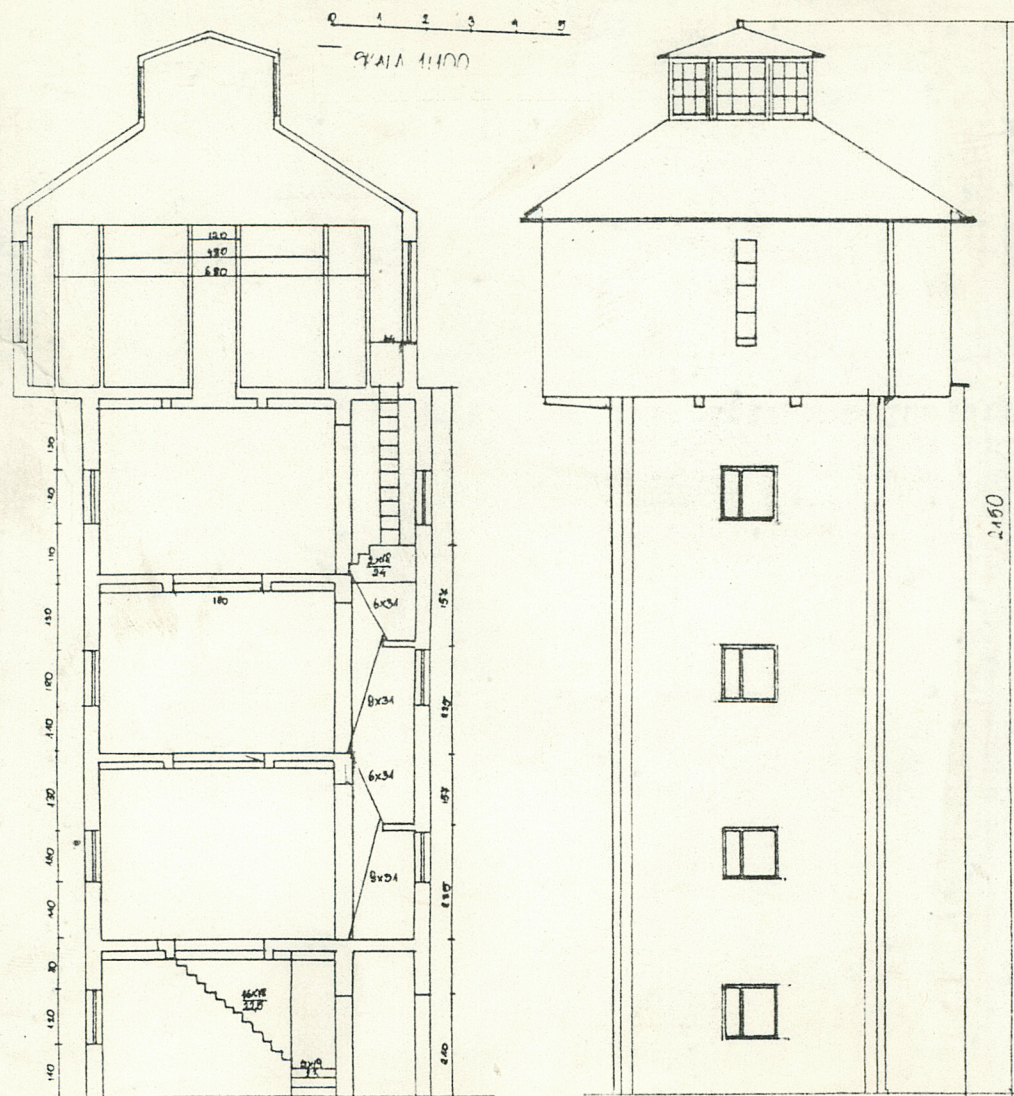
Nr 18851
WIELKOPOLSKI

1. Obiekt 2262/4
WODOCIĄGOWA WIEŻA CIŚNIENIA - Kolejowa

2. Czas powstania
1955

3. Miejscowość
ZBĄSZYŃ

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres Dworzec PKP
ul. Plac Rejtana 3a

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna
zielenogórskie
województwo

gmina Zbąszyń

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975
województwozielenogórskie.....
powiat Nowy Tomyśl

8. Właściciel i jego adres
PKP Oddział Budynków,
Zielona Góra, Traugutta 10,
tel. 710-41 wewn. 344

9. Użytkownik i jego adres
Stacja kolejowa PKP Zbąszyń
Oddział Trakcji
Lokomotywnia Zbąszynek

10. Rejestr zabytków

Nr data

Kolejową wieżę wodną wzniesiono celem zaopatrzenia w wodę technologiczną stacji kolejowej. Woda czerpana jest bezpośrednio z rzeki Obra /odległość ok. 0,5 kilometra/ za pośrednictwem przepompowni usytuowanej na brzegu rzeki /wyposażenie przepompowni pochodzi z lat 60-tych XXw. i nie przedstawia wartości historyczno-technicznych, podobnie jak i jednokondygnacyjny budynek przepompowni, o pow. ok. 20 m²/.

Budowlę kolejowego zbiornika wodnego przypisujemy typowi skupiającemu wieże wodne z przyporami dochodzącymi do krawędzi mocno nadwieszonych głowicy o podstawie płaskiej i redukującymi jej nadwieszenie /wg. typologii opracowanej przez autora karty/. Wieże tego typu są rzadko spotykane w kolejnictwie, bowiem model ten rozwijał się już w epoce zaniku trakcji parowej. Niemal analogiczną budowlę znajdujemy na stacji Szczecin-Gumieńce /1950/. Architektura wieży operuje skąpym detałem. Nosi charakter konstruktywistyczny wzmocniony związkiem głowicy z trzonem, stosowaniem żelbetowych przypór, wysunięciem przedziału komunikacyjnego z bryły trzonu, wydatnym walcem głowicy. Operuje proporcjami części składowych wieży i swobodną harmonią bryły akcentowaną pionowymi, symetrycznymi pasami okien i "portyku". Stanowi dobry przykład monumentalnego budownictwa przemysłowego lat 50-tych XX w.

Kolejową wieżę wodną usytuowano na terenie dworca kolejowego. Powierzchnia zabudowy $6,0 \times 6,0 + 1,77 \times 2,14 = 39,80 \text{ m}^2$. Wysokość trzonu $14,07 + 2,03 = 16,10 \text{ m}$. Wysokość części cylindrycznej 5,90 m. Średn. części cylindrycznej 8,90 m. Wieża podpiwniczona. Trzon o rzucie kwadratu z 4 pilastrami o wymiarach $54 \times 44 \text{ cm}$ w narożach /z cegły obustronnie tynkowanej/. Ściany murowane z cegły 40 cm., obustronnie tynkowane. Ściany w części piwnicznej otynkowane od wewnątrz. Od strony wschodniej, przy trzonie wieży wykonano występ, w którym pomieszczono wejście do wieży i drabiny wjazdowe na wyższe kondygnacje. Górna część wieży /głowica/ oparta na rzucie kołowym. Znajdują się tutaj dwa zbiorniki wodne, współśrodkowe, o wysokości 3,57 m. Zbiornik wody zewnętrzny: średnica powłoki zewnętrznej 6,75 m; ϕ powłoki pośredniej 5,0 m; pojemność zbiornika 57,5 m³. Zbiornik wody wewnętrzny: ϕ powłoki pośredniej 4,74 m; ϕ powłoki wewnętrznej 1,46 m; pojemność zbiornika wewn. 57,5 m³. Strop nad pierwszą kondygnacją wieży oparty na belkach stalowych - płyta żelbetowa. Grubość 27 cm. W środku stropu otwór $135 \times 200 \text{ cm}$. Przy ścianie pñ., w części podpiwniczonej, wykonano schody - zejście do piwnicy. Stropy nad parterem, I i II kondygnacją żelbetowe, płytowo-żebrowe. Wymiary stropów w rzucie $5,18 \times 5,18 \text{ m}$. Grubość stropów 8 cm. Wymiary wnęki w przybudówce $160 \times 170 \text{ cm}$. Konstrukcja części górnej wieży żelbetowa /zbiorniki wody i stropy/ a ściana osłonowa murowana z cegły /grubość 28 cm./. Strop nad III piętrzem żelbetowy płytowo-żebrowy stanowi równocześnie dno zbiornika wody. Ściany boczne zbiornika wody stanowią 3 powłoki cylindryczne o grubości 12 cm /wewnętrzna/ i 14 cm /pozostałe/. Między zewnętrznym cylindrem zbiornika wody a ścianą osłonową znajduje się przestrzeń o szer. 64 cm z posadzką betonową u dołu na poziomie stropu. Ściana zewnętrzna w części cylindrycznej spoczywa na wieńcu żelbetowym opartym na konstrukcji wsporczej żeber żelbetowych wychodzących poza lico ścian trzonu wieży. Nad zbiornikiem wody, ok. 1,25 m., znajdują się wieńce żelbetowej kopuły sferycznej przekrywającej górną część cylindrycznej wieży wodnej. Całk. wys. cylindrycznej ściany osłonowej ok. 5,0 m. W środkowej części powłoki przekrywającej głowicę wykonano otwór o ϕ 283 cm. zwieńczony żebrami żelbetowymi o przekroju $20 \times 28 \text{ cm}$. Nad otworem wykonano świetlik dachowy, na rzucie koła, z 8 filarkami żelbetowymi, między którymi osadzono okna stalowe, trójdzielne. Nakrycie świetlika stanowi powłoka żelbetowa, sferyczna, do której od góry przymocowano na grube krokiewki dachowe /między nimi wykonano ocieplenie/. Na nich, na deskowaniu, wykonano pokrycie z papy na lepiku. Rynny i rury spustowe z blachy ocynkowanej. Okna w trzonie wieży drewniane, 2-dzielne, o wymiarach $115 \times 95 \text{ cm}$. Drzwi wejściowe drewniane, 2-skrzydłowe $168 \times 207 \text{ cm}$. Wejście do piwnicy po schodach przy ścianie pñ. Wejście na wyższe kondygnacje po drabinkach stalowych. Wykonano je z rur stalowych ϕ 50 mm. Szer. drabinek 44 cm., odstępy między szczeblinkami 30 cm /szczeblinki z prętów stalowych ϕ 18 mm/. Wejścia do wnętrza zbiorników wodnych przy pomocy podobnych drabinek. Nad zbiornikami wody pomost z desek na kształtownikach stalowych, z barierką z jednej strony. Podobne barierki wykonano przy otworach w stropach każdej kondygnacji. Wokół wieży opaska betonowa o szer. 62 cm i wys. 30 cm. Od strony zach. jedno okienko do piwnicy. Na parterze wieży piec węglowy, cylindryczny o ϕ 80 cm i wys. ok. 2,0 m. Wieża ma instalację elektryczną i odgromową. Przez otwory w stropach biegną rurociągi wodne.

cyfrowy 0,30 cm i wys. ok. 2,0 m. wieża ma instalację elektryczną i odgromową. Przez otwory w stropach biegną rurociągi wodne.

14. Kubatura

1007,7 m³

poj.zbiornika zewnętrzzn.57,5 m³
poj.zbiornika wewnętrzzn.57,5 m³

15. Powierzchnia użytkowa

ok.160 m²

16. Przeznaczenie pierwotne

hydrostat

17. Użytkowanie obecne

hydrostat

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

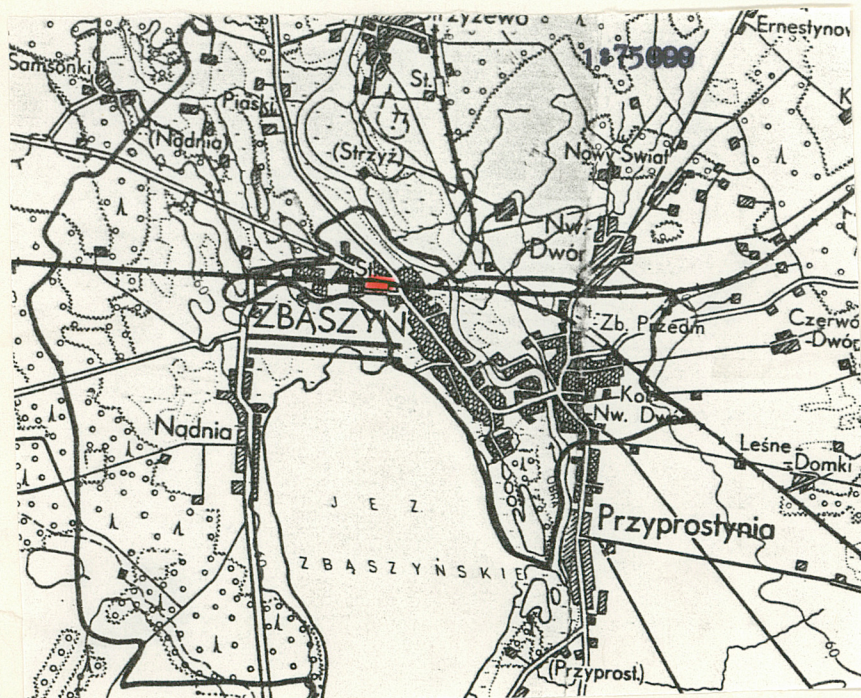
W 1989 r. wykonano remont bieżący wieży. Obejmował głównie prace kosmetyczne - roboty malarskie wewnętrzne i zewnętrzne oraz ocieplenie dachu przez położenie między krokiewkami dachowymi materiału izolacyjnego. Przy tej okazji zmieniono pokrycie dachu z ceramicznego -dachówka na papę na lepiku. Już po wykonaniu tych robót zlecono opracowanie ekspertyzy określającej stan techniczny wieży i zbiorników /patrz rubr. 21, poz. 1/.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Konstrukcja dachu dobra. Występują zacieki na wieńcach żelbetowego świetlika dachowego /stanowią one efekt niewłaściwego rozwiązania ocieplenia dachu - podniosło ono powierzchnię dachu o 7 cm co przy braku obróbek blacharskich powoduje przedostawanie się wody przez okna. Woda spływa po wieńcach żelbetowych/. Zbiorniki wody w stanie dobrym, szczelne. Ściany trzonu dobre. Jedynie płyty żelbetowego stropu nad parterem i II piętrzem /jednostronnie/ i I piętrzem /obustronnie/ spęskane. Piwnice zalane wodą /35-40 cm/, uszkodzone ścianiny. Rurociągi wodne, żeliwne z uszkodzeniami, pęknięciami, występuje sączenie wody.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

- wzmocnić pęknięte stropowe płyty żelbetowe przez podparcie płyt dźwigarami stalowymi /parter, I i II piętro/,
- odwodnić piwnice, wykonać naprawę rurociągów, uszkodzonych ścian piwnicy,
- zlikwidować przecieki wody przez okna świetlika /wprowadzenie obróbek blacharskich lub wymiana okien na nowe o mniejszej wysokości /ok.90 cm/, wykonanie obmówki okien z parapetami.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- S.Misztal, Badanie stanu technicznego wieży wodnej przy dworcu PKP w Zbąszyniu, Zielona Góra 1990, mnps. w archiwum Oddziału Budynków PKP w Zielonej Górze, ul. Traugutta 10.

24. Uwagi różne

25. Opracował

dr Stanisław Januszewski 11.09.1990

tekst imię, nazwisko, data, podpis

dr Stanisław Januszewski 11.09.1990

plany, rysunki imię, nazwisko, data, podpis

dr Stanisław Januszewski 11.09.1990

zdjęcia fotogr. imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów **archiwum autora**

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

22. Bibliografia

- S.Januszewski, Wassertürme an den Bahnstrecken des Oderlandes, XIX Congres ICOHTEC, Wien 1991
- S.Januszewski, Wodociągowe wieże ciśnień woj. zielonogórskiego, w: Sprawozdania Biura Studiów i Dokumentacji Zabytków Techniki S.Januszewski, Wrocław 1992, Nr 5

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

27. Załączniki

Nr 1 - dokumentacja rysunkowa i fotograficzna

1. Miejscowość

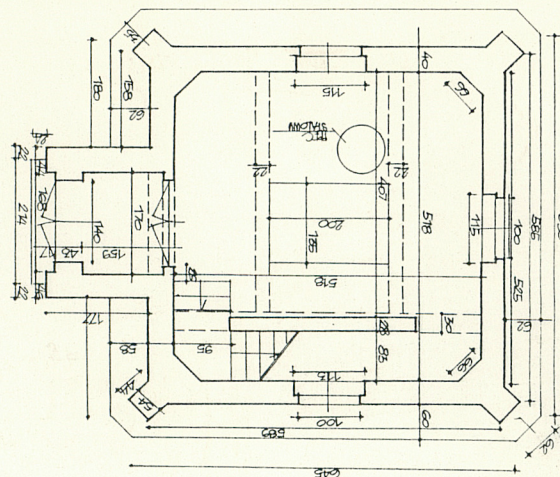
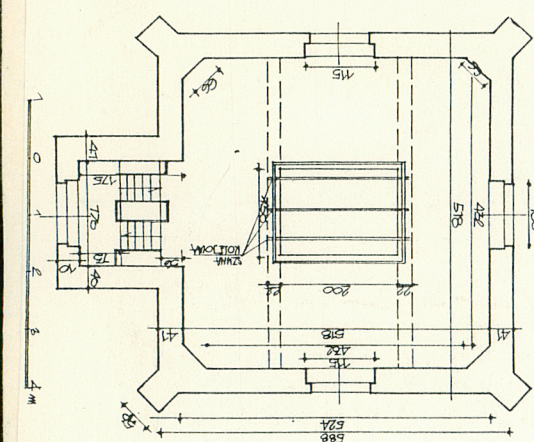
Z B A S Z Y N'

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

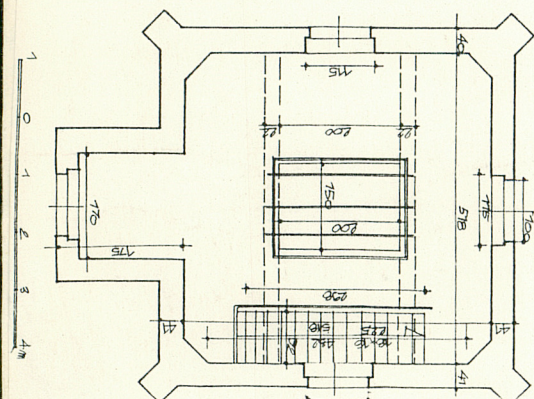
Wodociągowa wieża ciśnieniowa
Kolejowa

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja rysunkowa i fotograficzna

Rzuty parteru, I piętra i II.

0 1 2 3 4 5 m

1.

2.

4.

1. Widok ogólny wieży od pñ-wsch.

2. Trzon i głowica wieży od zach.

3. Trzon wieży od pñ.

4. Drzwi wejściowe do wieży

Wkładkę założył: dr Stanisław Januszewski 28.05.1992

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: archiwum autora

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83